

บทที่ 2

ทฤษฎี หรือ แนวความคิดและข้อสมมติฐาน

2.1 ทฤษฎีหรือแนวความคิด

ในการศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาในการใช้ซอฟต์แวร์บัญชีของผู้ประกอบการจดทะเบียน ภาษีมูลค่าเพิ่ม ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้ากฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ เอกสาร ตำราต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี และการจัดระบบสารสนเทศทางบัญชี เพื่อจะได้ แนวความคิดมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์และสนับสนุนการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

2. กฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 285 (กฎหมายว่าด้วยการบัญชี) ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2515

3. บทบัญญัติตามมาตรา 87 แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดหน้าที่ในการจัดทำรายงานภาษี และเงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการลงบัญชี

4. ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 63) ลงวันที่ 1 สิงหาคม 25382.

5. แนวคิด ระบบสารสนเทศ

6. แนวความคิดเรื่องคุณลักษณะของระบบ สารสนเทศทางการบัญชี

2.1.1. ความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม³

ความเป็นมา

ปี พ.ศ. 2535 เป็นปีแรกที่กรมสรรพากรนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ แทนภาษีการค้า ด้วยเหตุผลว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่อำนวยความสะดวก และการส่งออกมากกว่า ระบบภาษีการค้าเดิม นอกจากนี้ภาษีมูลค่าเพิ่มยังมีความเป็นสากลมากกว่าระบบภาษีการค้า เนื่องจากเป็นระบบภาษีที่มีหลักการเดียวกันทั่วโลก กล่าวคือ ภาษีการค้าเป็นภาษีที่จัดเก็บจากการผลิตและบริการสินค้าทุกประเภท ทำให้สินค้าบางชนิดเมื่อผลิตขึ้นมาได้เสียภาษีการค้าแล้ว แต่เมื่อสินค้าชนิดเดียวกันนี้เมื่อนำไปเป็นวัตถุดิบของสินค้าชนิดอื่น ก็ต้องเสียภาษีการค้าจากราคาสินค้าที่ผลิตขึ้นอีก โดยไม่มีการนำภาษีการค้าที่ชำระไว้ก่อนแล้วมาหักออก จึงทำให้การเก็บภาษีมีความซ้ำซ้อนกันอยู่ ราคาสินค้าจึงสูง เมื่อแข่งขันกับต่างชาติแล้ว ทำให้สินค้าของเรามีราคาสูงกว่า ส่วนภาษี

³ ศาสตราจารย์ไพจิตร โรจนวานิช, ภาษีมูลค่าเพิ่ม หนังสือภาษีสรรพากร คำอธิบายประมวลรัษฎากร มกราคม 2538

มูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่จัดเก็บจากมูลค่าสินค้าที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนผลิต จึงเอื้อประโยชน์แก่การลงทุนและส่งออกได้ดีกว่า ดังนั้น กรมสรรพากรจึงได้นำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้จัดเก็บแทนภาษีการค้า

หลักการ

ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่เก็บจากการขายสินค้าและบริการ (จะ โดยผู้ผลิตสินค้าหรือบริการเองหรือนำเข้าก็ตาม)

คำว่ามูลค่าเพิ่ม หมายถึงมูลค่าที่ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ บวกเพิ่มในต้นทุนของสินค้าหรือบริการเพื่อกำหนดเป็นราคาการค้าหรือค่าบริการ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็ได้ว่า มูลค่าเพิ่มคือรายได้จากการขายหักด้วยต้นทุนจากการซื้อ (มูลค่าเพิ่ม=ค่าแรง+กำไร=ผลได้-ผลจ่าย) สำหรับรูปแบบและวิธีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่นิยมกันมากที่สุด ก็คือ ภาษีที่ต้องเสีย=ภาษีขายหักภาษีซื้อนั่นเอง

อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม

อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ปัจจุบันกฎหมายกำหนดไว้ 2 อัตรา

1. อัตราร้อยละ 10 (แต่มีพระราชกฤษฎีกา ลดลงเหลือร้อยละ 7 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2542 จนถึง 31 มีนาคม 2544 เป็นเวลา 2 ปี ตามนโยบายรัฐบาลกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล) ซึ่งการคำนวณภาษีในอัตราร้อยละ 10 ใช้สำหรับการประกอบกิจการดังนี้

- การขายสินค้า
- การให้บริการ
- การนำเข้า
- 2. อัตราร้อยละ 0 ใช้กับการประกอบกิจการ 6 ประเภทดังนี้
  - การส่งออก
  - การให้บริการในราชอาณาจักร และใช้บริการนั้นในต่างประเทศ
  - การให้บริการขนส่งระหว่างประเทศ
  - การขายสินค้าหรือให้บริการกับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตาม โครงการเงินกู้หรือเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ
  - การขายสินค้าหรือให้บริการกับองค์การสหประชาชาติ สถานทูต สถานกงสุล
  - การขายสินค้าหรือการให้บริการของคลังสินค้าทัณฑ์บน (คลังสินค้าทัณฑ์บน หมายถึง คลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร) และของผู้ประกอบการที่อยู่ในเขตอุตสาหกรรมส่งออก

ฐานภาษี

ฐานภาษีมูลค่าเพิ่ม คือฐานภาษีสำหรับการขายสินค้า หรือการให้บริการที่ใช้เป็น

เกณฑ์คำนวณภาษีตามอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฐานภาษี x อัตราภาษี = ภาษีมูลค่าเพิ่ม)

มูลค่าของฐานภาษีให้หมายความรวมถึง เงิน ทรัพย์สิน ค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือประโยชน์ใดๆ ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน

ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax point)

ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม หมายถึง จุดที่ผู้ประกอบการถูกกำหนดโดยกฎหมายว่ามีภาระภาษีเกิดขึ้นแล้ว และเป็นจุดที่ก่อให้เกิดสิทธิบางอย่างแก่ผู้ประกอบการจดทะเบียน เช่น มีสิทธิเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ ตลอดทั้งก่อให้เกิดหน้าที่แก่ผู้ประกอบการจดทะเบียน เช่น หน้าที่จัดทำและส่งมอบใบกำกับภาษีให้แก่ผู้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม แยกพิจารณาได้ดังนี้

1. การขายสินค้า ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อส่งมอบสินค้า นอกจากจะมีการกระทำความผิดไปนี้ก่อนการส่งมอบ ก็ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำความผิดนั้นๆ ได้แก่ โอนกรรมสิทธิ์สินค้า ได้รับชำระราคาสินค้า หรือได้ออกใบกำกับภาษี

3. การให้บริการ ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาหรือบริการ เว้นแต่กรณีที่ได้มีการกระทำความผิดไปนี้เกิดขึ้นก่อนได้รับชำระราคา ก็ให้ถือว่า ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำความผิดนั้นๆ ด้วย คือ ได้ออกใบกำกับภาษี ได้ให้บริการไม่ว่าโดยตนเองหรือบุคคลอื่น

4. การนำเข้า ความรับผิดในการเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อชำระอากรขาเข้า

5. การส่งออก ความรับผิดในการเสียภาษีเกิดขึ้นในวันส่งออก

การจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม

ผู้ประกอบการที่ประกอบการขายสินค้าหรือบริการ หากมีมูลค่าของฐานภาษี (รายรับ) เกิดขึ้นในปีหนึ่งตั้งแต่ 1,200,000 บาทขึ้นไป ซึ่งโดยปกติผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อเป็น “ผู้ประกอบการจดทะเบียน” ตามกฎหมาย

อย่างไรก็ดีสำหรับผู้ประกอบการที่มีรายรับไม่ถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด หรือประกอบกิจการที่ได้รับยกเว้นภาษี หากเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ประกอบการก็สามารถเลือกเข้ามาจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อเป็น “ผู้ประกอบการจดทะเบียน” ได้

กำหนดเวลาการยื่นคำขอจดทะเบียน ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มูลค่าของฐานภาษี (รายรับ) ในการประกอบการเกินกว่า 1,200,000 บาทต่อปี

หรือหากเป็นผู้ประกอบการซึ่งจะเริ่มประกอบกิจการขายสินค้าหรือบริการมีสิทธิยื่นคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มก่อนวันเริ่มประกอบการ หรือกรณีประกอบการมาแล้วแต่มีวัตถุประสงค์

ประสงค์ของจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ก็ให้ทำได้โดยกฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้

การคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม

ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยปกติมีหน้าที่ต้องคำนวณหาจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มที่จะต้องชำระ(หรือมีสิทธิได้รับคืน) เป็นรายเดือน เดือนละหนึ่งครั้งตามเดือนประจักษ์ โดยมีการคำนวณดังนี้

ภาษีที่ต้องชำระ(หรือมีสิทธิได้รับคืน) = ภาษีขาย - ภาษีซื้อ

การยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม

ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม กฎหมายกำหนดให้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นรายเดือนภาษี (เดือนประจักษ์) ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป (หมายความว่ายื่นได้ตั้งแต่วันที่ 1 - 15 ของเดือนถัดไป) การยื่นแบบแสดงรายการกฎหมายกำหนดให้ยื่นเป็นรายเดือนภาษี ไม่ว่าในเดือนนั้นๆจะมีการขายสินค้าหรือให้บริการหรือไม่ก็ตาม

การออกใบกำกับภาษี ใบเพิ่มหนี้ ใบลดหนี้

ใบกำกับภาษี (Tax invoice) คือเอกสารที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม จะต้องออกให้แก่ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการ ในการขายสินค้าหรือให้บริการทุกครั้ง และต้องจัดทำในทันทีที่ความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น พร้อมทั้งส่งมอบให้ผู้ซื้อสินค้าหรือบริการ

ใบเพิ่มหนี้(Debit Note) คือเอกสารที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มออกให้แก่ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการ เนื่องจากสาเหตุดังนี้

1. มีการเพิ่มราคาสินค้าที่ขายเนื่องจากสินค้าเกินกว่าจำนวนที่ตกลงซื้อขายกัน
6. มีการเพิ่มราคาค่าบริการเนื่องจากให้บริการเกินกว่าข้อกำหนดที่ตกลงกัน

คำนวณราคาค่าบริการผิดพลาดต่ำกว่าที่เป็นจริง

ใบลดหนี้(Credit Note) คือเอกสารที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ออกให้แก่ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการ เนื่องจากสาเหตุดังนี้

1. มีการลดราคาสินค้าที่ขายเนื่องจากสินค้าผิดข้อกำหนดที่ตกลงกัน สินค้าชำรุดเสียหาย หรือขาดจำนวน คำนวณราคาผิดพลาดสูงกว่าความเป็นจริง

2. มีการลดราคาค่าบริการเนื่องจากการให้บริการผิดข้อกำหนดที่ตกลงกัน

3. ได้รับสินค้าที่ขายกลับคืนมาเนื่องจากสินค้าชำรุดบกพร่อง ไม่ตรงตามตัวอย่าง หรือที่พรรณนาไว้

การจัดทำรายงานและการเก็บรักษาหลักฐานและเอกสาร

ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ต้องจัดทำรายงานเป็นพิเศษนอกจากที่ต้องจัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยบัญชี ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการบัญชีมีหลักการบันทึกรายการที่แตกต่างไปจากหลักการของระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม และรายงานที่ต้องจัดทำได้แก่

1. รายงานภาษีขาย
2. รายงานภาษีซื้อ
3. รายงานสินค้าและวัตถุดิบ เฉพาะผู้ประกอบการจดทะเบียนที่ประกอบกิจการ

ขายสินค้า

การเก็บรักษาเอกสารและหลักฐาน

ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม จะต้องเก็บและรักษารายงาน ใบกำกับภาษี สำเนาใบกำกับภาษี พร้อมทั้งเอกสารประกอบการลงรายงานภาษี ไว้ ณ สถานที่ประกอบการที่จัดทำรายงานนั้นไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่วันที่ได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีหรือวันทำรายงาน

2.1.2 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 285 (กฎหมายว่าด้วยการบัญชี)⁴

เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ จัดทำบัญชี ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกบัญชี การทำงานการเงิน สรุปข้อความสำคัญในประกาศฉบับนี้ได้ดังนี้

1. วันเริ่มจัดทำบัญชี

ประเภทธุรกิจ

วันเริ่มทำบัญชี

1) บุคคลธรรมดา/ห้างหุ้นส่วนสามัญ	เริ่มทำบัญชีนับจากวันเริ่มประกอบธุรกิจ
2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด/ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	วันที่ได้รับการจดทะเบียน
3) บริษัทจำกัด	วันที่ได้รับการจดทะเบียน

2. ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีและบัญชีที่ต้องจัดทำ

- 1) บุคคลธรรมดา/ห้างหุ้นส่วนสามัญ

ก. ขายสินค้าโดยไม่ได้เป็นผู้ผลิต

ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออก

ข. ขายสินค้าโดยเป็นผู้ผลิต

ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออก

⁴ กอนนิตการ กรมทะเบียนการค้า ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 285 หนังสือรวมกฎหมาย กรมทะเบียนการค้า, กุมภพันธ์ 2540 หน้า 1-6

บัญชีเงินสด

บัญชีเงินสด

บัญชีสินค้าที่มีอยู่ในครอบครอง

2) นิติบุคคล

ก. ขายสินค้า

บัญชีเงินสด

บัญชีรายวันซื้อ-ขาย

บัญชีแยกประเภทรายได้-รายจ่าย

บัญชีแยกประเภททรัพย์สิน

บัญชีรายวันและแยกประเภทอื่น

บัญชีสินค้าซึ่งมีอยู่ในครอบครอง

ข. ประกอบธุรกิจอื่น

บัญชีเงินสด

บัญชีแยกประเภทรายได้-รายจ่าย

บัญชีแยกประเภททรัพย์สิน

บัญชีรายวันและแยกประเภทอื่น

บัญชีสินค้าซึ่งมีอยู่ในครอบครอง

3. วิธีการจัดทำบัญชี

- จัดทำบัญชีด้วยการเขียนด้วยมือ
- จัดทำบัญชีด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

โดยรายการในบัญชีไม่ว่าจะเป็นบัญชีชนิดใด ต้องลงบัญชีด้วยหมึก หรือคัตพิมพ์ หรือดีพิมพ์ และต้องลงรายการในบัญชีเป็นภาษาไทย หรือจะลงบัญชีเป็นภาษาต่างประเทศก็ได้ แต่ต้องมีภาษาไทยกำกับด้วย

4. ข้อความและรายการที่ต้องมีในบัญชีและระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชี

ข้อความและรายการที่ต้องมีในบัญชีทุกประเภท

- 1) หน้าบัญชีเป็นตัวเลขไทย อารบิก หรืออักษรไทย
- 2) มีข้อความที่ปกด้านหลังสมุดบัญชีดังนี้
  - ชื่อผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี (ชื่อนิติบุคคล/ชื่อทางการค้า
  - ประเภทหรือชนิดบัญชี
  - ลำดับเล่มที่บัญชีแต่ละประเภท
- 3) ข้อความรายละเอียดในแต่ละบัญชี
  - บัญชีเงินสด คือ 1) วัน เดือน ปี 2) เลขที่ใบสำคัญ 3) รายละเอียดการรับ-จ่ายเงิน
  - 4) จำนวนเงิน
  - บัญชีรายวันซื้อ-ขาย 1) วัน เดือน ปี 2) เลขที่ใบสำคัญ 3) รายละเอียดชนิดประเภท และจำนวนของสินค้าที่ซื้อขาย 4) ราคาสินค้า
  - บัญชีรายวันทั่วไป 1) วัน เดือน ปี 2) รายการบัญชีที่เกิดขึ้น 3) จำนวนเงิน 4) รายวันทั่วไปให้มีคำอธิบายรายการด้วย

- บัญชีแยกประเภทลูกหนี้/เจ้าหนี้ 1) วัน เดือน ปี 2)ชื่อเจ้าหนี้/ลูกหนี้ 3)รายการก่อหนี้/ระงับหนี้ 4)จำนวนเงิน
  - บัญชีแยกประเภทรายได้-รายจ่าย 1) วัน เดือน ปี 2)ชื่อรายได้-รายจ่าย 3)ที่มาของรายได้-รายจ่าย 4)จำนวนเงิน
  - บัญชีแยกประเภทสินทรัพย์/หนี้สิน 1) วัน เดือน ปี 2)ชื่อสินทรัพย์/หนี้สิน 3)แสดงการได้มาและจำหน่ายไป 4)จำนวนและหน่วยนับแต่ละชนิด 5)จำนวนเงิน
  - บัญชีสินค้าซึ่งอยู่ในครอบครอง 1) วัน เดือน ปี 2) ชื่อ ชนิด และหน่วยนับของสินค้า 3)รายการแสดงการได้มา/จำหน่ายไป 4) จำนวนสินค้า
- 4) ระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชี
- บัญชีเงินสด บัญชีรายวันซื้อ-ขาย บัญชีรายวันทั่วไป/อื่น และบัญชีสินค้าซึ่งอยู่ในครอบครอง การลงรายการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่รายการนั้นเกิดขึ้น
  - บัญชีแยกประเภททุกชนิด ต้องผ่านรายการจากบัญชีเงินสดและบัญชีรายวันทุกชนิด ภายใน 15 วัน นับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่รายการนั้นเกิดขึ้น

การลงรายการยอดคงเหลือในบัญชี ณ วันปิดบัญชีแต่ละงวด ให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันปิดบัญชี

2.1.3 บทบัญญัติตามมาตรา 87⁵ แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดหน้าที่ในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มไว้ดังนี้

- 1) รายงานภาษีขาย
- 2) รายงานภาษีซื้อ
- 3) รายงานสินค้าและวัตถุดิบ เฉพาะผู้ประกอบการจดทะเบียนที่ประกอบกิจการขายสินค้า

วิธีการลงรายการในรายงาน ให้เป็น ไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด และการลงรายการให้ลงภายใน 3 วันทำการนับแต่วันที่ได้ออกหรือจำหน่ายออกไป ซึ่งสินค้าหรือบริการนั้น

สำหรับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด มีสาระสำคัญดังนี้

1. การออกไปกำกับภาษี จะต้องมีสาระครบถ้วนตามมาตรา 86/4 แห่งประมวลรัษฎากร

⁵ กลุ่มนิติกร มาตรา 87 แห่งประมวลรัษฎากร ประมวลรัษฎากร ปี 2542 , มกราคม 2542 หน้า 106

กล่าวคือต้องประกอบด้วย

- คำว่า “ใบกำกับภาษี “
- ชื่อ ที่อยู่ และเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรของผู้ประกอบการจดทะเบียน
- ชื่อ ที่อยู่ ของผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการ
- หมายเลขลำดับของใบกำกับภาษี และหมายเลขลำดับของเล่ม ถ้ามี
- ชื่อ ชนิด ประเภท ปริมาณ และมูลค่าของสินค้าหรือของบริการ
- จำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มที่คำนวณจากมูลค่าของสินค้าหรือของบริการ โดยให้แยกออกจากมูลค่าของสินค้าหรือบริการให้ชัดเจน
- วัน เดือน ปี ที่ออกใบกำกับภาษี
- กรณีเป็นกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิง ต้องระบุทะเบียนยานพาหนะที่เติมน้ำมันด้วย

โดยที่รายละเอียดในใบกำกับภาษีจะชุลบะ ชิดฆ่า ลงลายมือชื่อกำกับไม่ได้ เนื่องจากผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการไม่ได้รับสิทธิที่จะเครดิตภาษีซื้อ การแก้ไข ต้องใช้วิธีออกใหม่ พร้อมหมายเหตุไว้เท่านั้น ผู้ขายหากออกใบกำกับภาษีมีสาระไม่ครบถ้วน ก็อาจต้องรับผิดชอบปรับอาญาได้

2. วิธีการลงรายงานภาษี

2.1 การลงรายงานภาษีขาย จะต้องลงรายงานเรียงลำดับ ตามวันที่ที่ออกเอกสาร โดยในรายงานต้องระบุ วันที่เอกสาร เลขที่เอกสาร ชื่อผู้ซื้อ จำนวนราคาสินค้า และจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่ม

2.2 การลงรายงานภาษีซื้อ จะต้องลงรายงานเรียงลำดับตามวันที่ของเอกสาร ให้ลำดับเอกสารที่ได้รับก่อนหลัง เลขที่เอกสาร ชื่อผู้ออกใบกำกับภาษี จำนวนราคาสินค้าหรือบริการ และจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่ม การลงรายงานภาษีซื้อโดยไม่เรียงวันที่ อาจต้องรับผิดชอบปรับอาญา ฐานไม่ลงรายการภายใน 3 วันทำการตามบทบัญญัติมาตรา 87 แห่งประมวลรัษฎากร

จากประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 285 และบทบัญญัติมาตรา 87 แห่งประมวลรัษฎากร ที่กล่าวถึงการลงบัญชีและรายงานภาษี พอสรุปเป็นข้อดีข้อเสียของการบันทึกบัญชีด้วยระบบสมุด และการลงบัญชีด้วยระบบคอมพิวเตอร์ได้ดังนี้

1. ข้อดีและข้อเสียของการลงบัญชีด้วยระบบสมุด

ข้อดี

1. ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดทำต่ำ เนื่องจาก ไม่ต้องลงทุนในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ และจัดทำระบบการทำงาน
2. การลงบัญชีด้วยระบบสมุด การแก้ไข โดยไร้อร่องรอยทำได้ยาก ผู้ตรวจสอบสามารถตรวจสอบได้ง่าย เนื่องจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ต้องปรับปรุงบัญชีเพื่อแก้ไขเท่านั้น
3. การควบคุมการลงบัญชีด้วยระบบสมุด สามารถทำได้ง่ายกว่า เนื่องจากมีระบบงานที่

ไม่ซับซ้อน ตรวจสอบง่าย

4. การลงบัญชีด้วยระบบสมุด มีความเหมาะสมกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กมากกว่าการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการบันทึกบัญชี

ข้อเสีย

1. ค่าใช้จ่าย มีความซ้ำซ้อนในการทำงาน ทำให้เกิดความผิดพลาดในการบันทึกรายการและการคำนวณตัวเลข
2. ตรวจสอบ ค้นหาเอกสารทำได้ยาก กรณีมีรายการทางบัญชีที่บันทึกผิดและต้องการแก้ไขให้ถูกต้อง
3. การจัดเรียงเอกสาร ตามลำดับวันที่เอกสารทำได้ยาก กรณีที่เอกสารได้รับล่าช้า และได้ลงรายการในวันก่อนหน้าไปแล้ว
4. หากมีข้อมูลจำนวนมาก ไม่สามารถบันทึกข้อมูลได้ทันต่อเวลา
5. ไม่สามารถออกงบการเงินได้รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

2. ข้อดีและข้อเสียของการบันทึกบัญชีด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ข้อดี

1. สามารถทำงานที่มีลักษณะงานซ้ำๆกัน จำนวนรายการมากๆ ได้รวดเร็ว ตามความต้องการสามารถผ่านรายการไประบบอื่นๆ ได้โดยง่าย
2. มีความถูกต้อง แม่นยำ และมีประสิทธิภาพสูง ลดความผิดพลาดในการบันทึกรายการและการคำนวณเลข นอกจากนี้ยังจัดเรียงข้อมูลได้ง่ายอีกด้วย
3. เก็บข้อมูลได้เป็นจำนวนมาก ลดปัญหาการจัดเก็บเอกสาร ช่วยในการค้นหาและตรวจสอบรายการ ตรวจจนการปรับปรุงแก้ไขรายการที่บันทึกได้ง่าย
4. ช่วยในการตัดสินใจได้ทันต่อเวลา ทำให้ผู้บริหารสามารถวางแผนงานได้ดียิ่งขึ้น ทันต่อเหตุการณ์
5. ช่วยในการติดต่อประสานงานภายในและภายนอกกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อกิจการ
6. การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบันทึกบัญชี จะทำให้นักบัญชีมีเวลาวิเคราะห์ วางแผนงาน หรือปรับปรุงแก้ไขระบบงานของตนได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสีย

1. ความผิดพลาดของข้อมูล สามารถแก้ไขได้โดยเร็ว ร่องรอยได้ ทำให้ตรวจสอบความผิด

พลาดได้ยาก

2. ถ้าระบบงานไม่มีการควบคุม และการรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสม จะทำให้เกิดการทุจริตในการออกเอกสารทางการเงินและบัญชีได้ง่าย
3. ต้องใช้เงินลงทุนสูง ทั้งในส่วนของเครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่าย และชุดคำสั่งในการทำงาน
4. หากบุคลากรทางด้านบัญชีไม่มีความรู้ระบบงานคอมพิวเตอร์ การลงรายการทางบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์อาจประสบความล้มเหลวได้

จากกฎหมายที่เกี่ยวกับบัญชี ให้ทางเลือกสำหรับผู้ประกอบการในการเลือกงบบัญชีด้วยระบบสมุดหรือด้วยระบบคอมพิวเตอร์ก็ได้ โดยมีข้อบังคับเพียงต้องมีบัญชีและรายงานตามที่กฎหมายกำหนด แต่ด้วยสภาพการแข่งขันด้านการตลาด จำเป็นที่ผู้ประกอบการต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดทำบัญชี เพื่อสนับสนุนการทำงานที่มีปริมาณมาก ต้องการความแม่นยำสูง ผู้ประกอบการจึงนิยมเลือกการจัดทำบัญชีด้วยระบบคอมพิวเตอร์มากกว่าระบบสมุด

2.1.4 ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม⁶ (ฉบับที่ 63) ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2538 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2540 ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของซอฟต์แวร์บัญชีเป็น 4 ชนิด ตามลำดับชั้นของความซับซ้อนของซอฟต์แวร์ ซึ่งคุณสมบัติของซอฟต์แวร์ระบบการลงรายการในรายงาน จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานของกรมสรรพากรชนิดใดชนิดหนึ่ง ดังต่อไปนี้

2.1 ชนิด ก.

(1) เป็น โปรแกรมที่เมื่อบันทึกข้อมูล (Data Entry) และ โอนเข้าบัญชีแยกประเภท (Post) แล้ว จะแก้ไขรายการนั้นๆ โดยไร้ร่องรอยไม่ได้ ถ้าจะแก้ไขก็ต้องทำการปรับปรุงตามหลักบัญชีคู่

(2) เป็น โปรแกรมที่ช่วยไม่ให้เกิดเสียงภาษีอากร ถ้าเป็น โปรแกรมที่ใช้กับ PC ผู้ขายซอฟต์แวร์ไม่ได้ให้ Source Code ไปกับซอฟต์แวร์ นั้น

(3) เป็น โปรแกรมที่ระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อควบคุมการเข้าถึงข้อมูลได้โดยต้องระบุระดับเจ้าหน้าที่ที่สามารถบันทึก อ่าน หรือแก้ไขข้อมูลได้

(4) เป็น โปรแกรมที่การบันทึกข้อมูลเป็นไปตามหลักบัญชีคู่ (Double

⁶ กลุ่มนิติกร ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 63) ประมวลรัษฎากร ปี 2542, มกราคม 2542 หน้า 340-343

Entry Accounting)

2.2 ชนิด ข.

(1) เป็นโปรแกรมที่เมื่อบันทึกข้อมูล (Data Entry) และ โอนเข้าบัญชีแยกประเภท (Post) แล้ว จะแก้ไขรายการนั้นๆ โดยไร้ร่องรอยไม่ได้ ถ้าจะแก้ไขก็ต้องทำการปรับปรุงตามหลักบัญชีคู่

(2) เป็นโปรแกรมที่ช่วยไม่ให้หลีกเลี่ยงภาษีอากร ถ้าเป็นโปรแกรมที่ใช้กับ PC ผู้ขายซอฟต์แวร์ไม่ได้ให้ Source Code ไปกับซอฟต์แวร์ นั้น

(3) เป็นโปรแกรมที่ระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อควบคุมการเข้าถึงข้อมูลได้โดยต้องระบุระดับเจ้าหน้าที่ที่สามารถบันทึก อ่าน หรือแก้ไขข้อมูลได้

(4) เป็นโปรแกรมที่การบันทึกข้อมูลเป็นไปตามหลักบัญชีคู่ (Double Entry Accounting)

(5) เป็นโปรแกรมที่ถ้ามีระบบซอฟต์แวร์ ในระบบงานใด ระบบซอฟต์แวร์นั้นทุกระบบ เช่น ระบบขาย ระบบพัสดุฯ บันทึกเข้าบัญชีแยกประเภทโดยอัตโนมัติ และแก้ไขโดยไร้ร่องรอยไม่ได้

2.3 ชนิด ค.

(1) เป็นโปรแกรมที่เมื่อบันทึกข้อมูล (Data Entry) และ โอนเข้าบัญชีแยกประเภท (Post) แล้ว จะแก้ไขรายการนั้นๆ โดยไร้ร่องรอยไม่ได้ ถ้าจะแก้ไขก็ต้องทำการปรับปรุงตามหลักบัญชีคู่

(2) เป็นโปรแกรมที่ช่วยไม่ให้หลีกเลี่ยงภาษีอากร ถ้าเป็นโปรแกรมที่ใช้กับ PC ผู้ขายซอฟต์แวร์ไม่ได้ให้ Source Code ไปกับซอฟต์แวร์ นั้น

(3) เป็นโปรแกรมที่ระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อควบคุมการเข้าถึงข้อมูลได้โดยต้องระบุระดับเจ้าหน้าที่ที่สามารถบันทึก อ่าน หรือแก้ไขข้อมูลได้

(4) เป็นโปรแกรมที่การบันทึกข้อมูลเป็นไปตามหลักบัญชีคู่ (Double Entry Accounting)

(5) เป็นโปรแกรมที่ระบบงานทุกระบบใช้คอมพิวเตอร์ และลงบัญชีแยกประเภทโดยอัตโนมัติและแก้ไขโดยไร้ร่องรอยไม่ได้

2.4 ชนิด ง.

(1) เป็นโปรแกรมที่เมื่อบันทึกข้อมูล (Data Entry) และ โอนเข้าบัญชีแยก

ประเภท (Post) แล้ว จะแก้ไขรายการนั้นๆ โดยไร้ร่องรอยไม่ได้ ถ้าจะแก้ไขก็ต้องทำการปรับปรุงตามหลักบัญชีคู่

(2) เป็นโปรแกรมที่ช่วยไม่ให้หลีกเลี่ยงภาษีอากร ถ้าเป็น โปรแกรมที่ใช้กับ PC ผู้ขายซอฟต์แวร์ไม่ได้ให้ Source Code ไปกับซอฟต์แวร์ นั้น

(3) เป็น โปรแกรมที่ระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อควบคุมการเข้าถึงข้อมูลได้โดยต้องระบุระดับเจ้าหน้าที่ที่สามารถบันทึก อ่าน หรือแก้ไขข้อมูลได้

(4) เป็น โปรแกรมที่การบันทึกข้อมูลเป็นไปตามหลักบัญชีคู่ (Double Entry Accounting)

(5) เป็น โปรแกรมที่ระบบงานทุกระบบใช้คอมพิวเตอร์ และลงบัญชีแยกประเภทโดยอัตโนมัติและแก้ไขโดยไร้ร่องรอยไม่ได้

(6) มีรหัสที่แจ้งไว้ที่กรมสรรพากรซึ่งทำให้สามารถผ่านรหัส Security ต่างๆ ทั้งสิ้นได้ ใส่ของปิดผนึกซึ่งกรมสรรพากรจะไม่เปิด ยกเว้นต่อหน้าผู้ประกอบการ

จากประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ฉบับที่ 63 มีสาระที่สรุปได้ ดังนี้
ด้านของผู้ประกอบการจดทะเบียน

1. ผู้ประกอบการจดทะเบียน เมื่อจัดทำรายงานภาษีมูลค่าเพิ่มด้วยคอมพิวเตอร์แล้ว ต้องทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบ และระบบบัญชีต้องทำด้วยคอมพิวเตอร์ด้วย
2. ต้องเลือกใช้ซอฟต์แวร์ที่มีคุณสมบัติซอฟต์แวร์เป็นไปตามมาตรฐานซอฟต์แวร์ของกรมสรรพากรดังกล่าวข้างต้น
3. ไม่ต้องขออนุมัติกรมสรรพากรในการจัดทำรายงานภาษีมูลค่าเพิ่มด้วยคอมพิวเตอร์ และไม่ต้องนำซอฟต์แวร์มาให้ตรวจสอบแต่อย่างใด
4. การจัดทำรายงานภาษีมูลค่าเพิ่มจะจัดทำเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ ไม่ต้องขออนุมัติกรมสรรพากร แต่ถ้าลงเป็นภาษาต่างชาติต้องขออนุมัติเป็นรายๆ ไป

ด้านของซอฟต์แวร์

1. ต้องขอเลขประจำตัวซอฟต์แวร์ต่อกรมสรรพากร ซึ่งจะเป็นเลข 4 ตัว เพื่อนำไปขึ้นหน้าจอและภาชนะบรรจุ
2. กำหนดเลขขึ้น 4 ตัวเป็นอย่างน้อย โดยเริ่มจาก 0001 และเพิ่มขึ้นตามลำดับซอฟต์แวร์ที่เขียนขึ้นและบันทึกไว้ด้วยว่า ซอฟต์แวร์เลขที่ดังกล่าวนั้นขายให้ใคร

3. พัฒนาซอฟต์แวร์ให้มีคุณสมบัติของซอฟต์แวร์เป็นไปตามมาตรฐานซอฟต์แวร์ของกรมสรรพากร เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเลือกซื้อชนิดใดชนิดหนึ่งก็ได้
4. เมื่อพัฒนาเสร็จแล้วให้นำข้อความคุณสมบัติของซอฟต์แวร์ตามมาตรฐานซอฟต์แวร์ของกรมสรรพากร ไปขึ้นหน้าจอและภาชนะบรรจุต่อไป

การเลือกใช้ซอฟต์แวร์ในการจัดทำรายงานภาษีและบัญชีนั้น ควรพิจารณา ดังนี้

1. เลือใช้ซอฟต์แวร์ในการจัดทำรายงานภาษีมูลค่าเพิ่มและบัญชีให้เหมาะสมกับธุรกิจของคุณ
2. ผู้เขียนซอฟต์แวร์จำหน่ายจะต้องมีเลขประจำตัวซอฟต์แวร์เข้าสู่ที่กรมสรรพากร ได้ให้ไว้
3. ซอฟต์แวร์ที่ใช้ควรจะมีคุณสมบัติของซอฟต์แวร์เป็นไปตามมาตรฐานซอฟต์แวร์ของกรมสรรพากรชนิดใดชนิดหนึ่ง
4. ผู้ขายซอฟต์แวร์หรือเขียนซอฟต์แวร์ควรจะเป็นผู้ดำเนินธุรกิจประเภทนี้มานานพอสมควร เป็นที่รู้จักของคนในวงการ
5. ซอฟต์แวร์ที่เขียนขึ้นจะต้องเป็นซอฟต์แวร์ที่ไม่ได้ลอกเลียนแบบจากผู้อื่น ต้องเป็นซอฟต์แวร์ที่ผู้ขายเขียนขึ้นเอง
6. ซอฟต์แวร์จะต้องกำหนดรูปแบบของรายงานต่างๆ ได้
7. ซอฟต์แวร์ที่ใช้จะต้องตรวจสอบข้อมูลได้ และมีระบบการควบคุมที่ดีช่วยให้ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลบริหารงานและตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง

2.1.5 แนวคิด ระบบสารสนเทศ

ความหมาย ระบบ ข้อมูล สารสนเทศ

การนำระบบสารสนเทศมาใช้กับงานบัญชี โดยปกติแล้วมักจะใช้กับงานด้านประมวลผลข้อมูล(Data processing) ซึ่งเกี่ยวกับระบบสารสนเทศนั้นได้มีการให้คำจำกัดความเกี่ยวกับระบบ ข้อมูล และสารสนเทศ ดังนี้

ระบบ หมายถึง ส่วนต่างๆซึ่งมีประกอบขึ้นแล้วเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งแต่สิ่งเดียวและสิ่งเดียวที่ว่ามีในฐานะระบบการจัดการก็จะสามารถทำงานได้ผลดีกว่าส่วนประกอบแต่ละส่วนที่จะทำได้ (บุญชนะ อัครถาวร,2528:31)

ระบบ หมายถึง ชุดขององค์ประกอบซึ่งมีปฏิสัมพันธ์(Interact) ต่อกันในรูปของความเป็นหนึ่งเดียวและดำเนินงานร่วมกัน ไปสู่เป้าหมาย(Goal)เดียวกัน (บุญศิริ สุวรรณเพชร,2539:138)

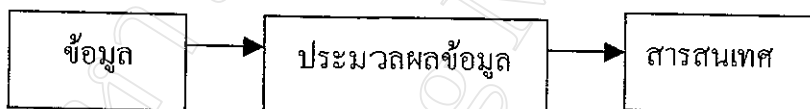
ข้อมูล หมายถึง ข้อเท็จจริงต่างๆที่มีอยู่ในธรรมชาติ เป็นกลุ่มสัญลักษณ์แทนปริมาณ หรือการกระทำต่างๆที่ยังไม่ได้ผ่านการประมวลผล ข้อมูลอาจจะอยู่ในรูปของตัวเลข ตัวหนังสือ และสุดท้ายที่สุดก็คือ วัตถุประสงค์ของสารสนเทศ (จิราภรณ์ รักษาแก้ว,2538:57)

ข้อมูล หมายถึง ข้อมูลดิบที่แสดงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในองค์กรหรือเหตุการณ์สิ่งแวดล้อมรอบๆองค์กร ก่อนที่จะถูกจัดการให้ไปเป็นรูปแบบที่มนุษย์สามารถเข้าใจและใช้ประโยชน์ได้(Laudon and Laudon,1996:9)

สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลต่างๆที่ได้รับการประมวลผลแล้วด้วยวิธีการต่างๆเป็นความรู้ที่ต้องการสำหรับใช้ทำประโยชน์ เป็นส่วนผลลัพธ์ของระบบการประมวลผลข้อมูล เป็นสิ่งซึ่งสื่อความหมายให้ผู้รับเข้าใจและสามารถนำไปกระทำกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะได้ หรือเพื่อเป็นการย้ำความเข้าใจ ที่มีอยู่แล้ว ให้มีมากยิ่งขึ้น และเป็นผลลัพธ์ของระบบสารสนเทศ (จิราภรณ์ รักษาแก้ว,2538:57)

สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ได้ผ่านกระบวนการจัดรูปแบบให้มีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ที่มนุษย์สามารถนำไปใช้งานได้ (Laudon and Laudon,1996:9)

ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของ ข้อมูล และสารสนเทศ

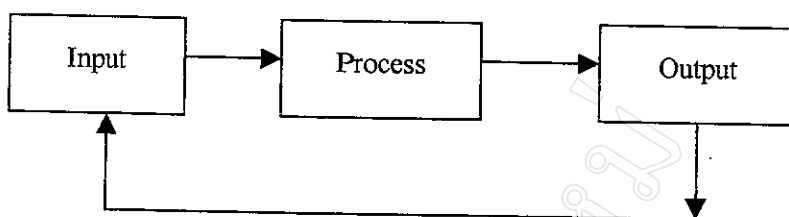

องค์ประกอบของระบบ

องค์ประกอบที่สำคัญของระบบมี 4 ้ระการ คือ(บุญศิริ สุวรรณเพชร,2539:138)

1. ข้อมูลนำเข้า (Input)
2. กระบวนการประมวลผล (Process)
3. ผลลัพธ์ (Output)
4. การควบคุมการย้อนกลับ (Feedback Control) ของกระบวนการ

ภาพที่ 2 แสดง โครงสร้างของระบบ (System)

ข้อมูลนำเข้า (Input) หมายถึงสิ่งใดๆที่นำเข้ามาสู่ระบบ เช่น พลังงาน วัสดุ ข้อมูล เป็นต้น

(บุญศิริ สุวรรณเพชร,2539:138)

ข้อมูลนำเข้า หมายถึง การจัดการหรือรวบรวมข้อมูลดิบจากภายในองค์กร หรือ จากสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อเข้าสู่กระบวนการของระบบสารสนเทศ (Laudon and Laudon,1996:9)

การประมวลผล (Process) หมายถึง การเปลี่ยนข้อมูลนำเข้า ให้เป็นผลลัพธ์ (บุญศิริ สุวรรณเพชร,2539:138)

การประมวลผล หมายถึงสิ่งที่ทำหน้าที่เปลี่ยนแปลง โยกย้ายถ่ายเท และวิเคราะห์ ข้อมูลที่นำเข้า ไปสู่ในรูปแบบที่มีความหมายและประโยชน์สำหรับมนุษย์ (Laudon and Laudon,1996:9)

ผลลัพธ์ (Output) หมายถึง สิ่งใดๆที่เป็นผลได้ออกมาจากระบบ ผลลัพธ์เป็นเป้าหมายของระบบ เป็นวัตถุประสงค์ซึ่งระบบมีอยู่ ตัวอย่างของผลลัพธ์ของระบบ เช่น ผลผลิต (Product) บริการ(Services) หรือสารสนเทศ(Information) (บุญศิริ สุวรรณเพชร,2539:138)

ผลลัพธ์ (Output) หมายถึง ตัวจัดการนำผลที่ได้จากขบวนการเปลี่ยนแปลงข้อมูล ไปยังบุคคลหรือกิจกรรม ที่ซึ่งต้องการใช้สิ่งนั้น(Laudon and Laudon,1996:9)

การควบคุมการย้อนกลับ (Feedback Control) หมายถึง การนำเอาส่วนใดส่วนหนึ่งของผลลัพธ์ ย้อนกลับเข้ามาสู่ระบบ โดยใช้เป็นข้อมูลนำเข้า อีกที่หนึ่งการย้อนกลับใช้ในการควบคุมกลไกภายในระบบ เพื่อให้วิธีการปฏิบัติงานของระบบดำเนินไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้(บุญศิริ สุวรรณเพชร,2539:138)

การควบคุมการย้อนกลับ หมายถึง ผลลัพธ์ซึ่งถูกส่งกลับไปยังส่วนต่างๆที่เหมาะสมขององค์กรเพื่อที่จะช่วยให้สิ่งเหล่านั้น วัตถุประสงค์หรือแก้ไข ข้อมูลนำเข้า ให้ถูกต้องอยู่เสมอ(Laudon and Laudon,1996:9)

องค์ประกอบที่สำคัญของระบบสารสนเทศ ประกอบด้วยสิ่งต่างๆดังนี้

1. เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ (Hard ware)
2. ชุดคำสั่งหรือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์(Soft ware)
3. บุคลากร
4. ข้อมูล

1) **เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ (Hard ware)** หมายถึง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้สำหรับนำเข้าข้อมูล ประมวลผลข้อมูล และแสดงผลข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องขับแผ่นดิสก์ เครื่องพิมพ์ โมเด็ม(modem) จอภาพ ตลอดจนสายเคเบิลที่เชื่อมโยงถึงกัน

2) **ชุดคำสั่งหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Soft ware)** หมายถึง ประโยคคำสั่งที่เขียนด้วยภาษาและวิธีการคอมพิวเตอร์ซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้งานสามารถสั่งการให้คอมพิวเตอร์ทำงานตามที่ต้องการได้ มี 3 ประเภท ได้แก่

1. โปรแกรมเกี่ยวกับระบบ (System Software) เป็นโปรแกรมที่ใช้สำหรับควบคุมการทำงานของเครื่อง การเชื่อมโยงระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์กับ โปรแกรมประยุกต์ เช่นMS-DOS , Windows 95 , 98 หรือ 2000 , OS/2 , UNIX เป็นต้น

2. โปรแกรมประยุกต์ใช้งาน (Application Software) เป็นโปรแกรมที่ช่วยให้ผู้ทำงานด้านต่างๆได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ทั้งด้านการจัดทำเอกสาร การคิดคำนวณ การวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เช่น Microsoft Word 97 , Microsoft Excel 97 , Lotus 1 2 3 , Foxpro , SPSS for windows เป็นต้น

3. โปรแกรมใช้งานสำเร็จรูป (Package) เป็นโปรแกรมที่ถูกสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ผู้ใช้สามารถดัดแปลง และพัฒนาให้ตรงตามความต้องการของลักษณะงานได้ เช่น โปรแกรมบัญชี โปรแกรมสินค้าคงคลัง โปรแกรมระบบเงินเดือนและประวัติพนักงาน เป็นต้น

2.1.6 แนวความคิดเรื่องคุณลักษณะของระบบสารสนเทศทางการบัญชี⁷

1. ความถูกต้อง (Correct) คือผลลัพธ์ทางการบัญชี เช่น งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสม งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะทางการเงิน และงบเปรียบเทียบแสดงอัตราส่วนต่างๆซึ่งผ่านกระบวนการประมวลผล โดยระบบสามารถให้ผลลัพธ์ที่ถูกต้องเชื่อถือได้
2. ความไม่ขัดกันเอง (Consistent) คือ ระหว่างระบบคอมพิวเตอร์กับระบบบัญชี ต้องมีความสามารถเข้ากันได้ และไม่ขัดกัน โดยสามารถทำงานด้วยประสิทธิภาพที่คงที่ ไม่มีระบบใดทำงานโดดเด่นเกินไปกว่าอีกระบบหนึ่ง
3. แก้ไขได้ (Modifiable) โดยสามารถแก้ไขข้อมูลที่เกิดผิดพลาดที่เกิดจากการบันทึกข้อมูลตลอดจนการผ่านบัญชี แต่ต้องอาศัยระบบรักษาความปลอดภัยโดยแบ่งระดับการเข้าถึงข้อมูลด้วย เช่น ระดับผู้จัดการ สามารถเข้าถึงระดับในสุดคือ การผ่านบัญชี ระดับผู้ปฏิบัติงานอาจจะเข้าได้เพียงการแก้ไขเฉพาะระดับต้นๆ เท่านั้น นอกจากนี้จะต้องเก็บข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งข้อมูลเดิม ข้อมูลใหม่ และผู้ที่แก้ไขด้วย
4. ติดตามได้ (Traceable) คือสามารถติดตามและตรวจสอบตั้งแต่เริ่มเกิดรายการลงบันทึกบัญชีจนกระทั่งจบกระบวนการ เช่น การจัดซื้อ ระบบต้องสามารถติดตามและตรวจสอบตั้งแต่การขอซื้อจนถึงการจ่ายชำระหนี้ โดยการตรวจสอบย้อนกลับ คือการอ้างอิงเอกสารการสั่งซื้อ อ้างอิงเลขที่ใบสั่งซื้อ อ้างอิงเลขที่ใบสั่งซื้อ งบประมาณ ราคาที่สั่งซื้อ การจ่ายเงินอ้างอิงเลขที่ อ้างอิงเลขที่ใบสั่งซื้อ งบประมาณ ราคาที่สั่งซื้อ การจ่ายเงิน อ้างอิงเลขที่ใบสั่งซื้อ เลขที่ใบรับของ เลขที่ใบกำกับสินค้าและข้อมูลเจ้าหนี้ เป็นต้น
5. สามารถเชื่อมต่อกับระบบอื่นได้ (Connection) เพื่อให้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น เชื่อมระบบบริหารบุคคลกร ระบบสารสนเทศผู้บริหาร เป็นต้น

2.2 .ข้อสมมติฐานในการศึกษา

ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีปัญหาการใช้ซอฟต์แวร์บัญชีในการจัดทำรายงานภาษีและการบัญชี ตามคุณสมบัติของซอฟต์แวร์บัญชีแต่ละชนิด ที่กรมสรรพากรกำหนดมาตรฐานไว้

ตัวแปรเหตุ   ซอฟต์แวร์บัญชีที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนใช้ในการจัดทำ
 รายงานภาษีและการบัญชี

⁷ อรรถพล ตรีตานนท์ ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ไมโครคอมพิวเตอร์, กันยายน 2539 หน้า 134

ตัวแปรผล ปัญหาในการใช้ซอฟต์แวร์บัญชีในการจัดทำรายงานภาษีและการ
บัญชี ตามมาตรฐานซอฟต์แวร์ของกรมสรรพากร

2.3 นิยามศัพท์

2.3.1 ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม หมายถึง ผู้ประกอบการที่ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งประกอบกิจการขายสินค้าหรือให้บริการ และมีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มจากภาษีขายลดด้วยภาษีซื้อ

2.3.2 ซอฟต์แวร์บัญชี หมายถึง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เป็นชุดคำสั่งในการจัดการข้อมูลทางการบัญชี

2.3.3 การจัดทำรายงาน หมายถึง การที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มต้องจัดทำรายงานขึ้นต่างหากจากบัญชีทั่วไป เพื่อแสดงรายละเอียดการซื้อขายสินค้าหรือบริการประกอบด้วยรายงานภาษีซื้อ รายงานภาษีขาย และรายงานรายละเอียดสินค้าคงเหลือ

2.3.4 ภาษีขาย หมายถึง ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการ(ที่ต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม)ได้เรียกเก็บหรือพึงเรียกเก็บจากผู้ซื้อหรือผู้รับบริการ เมื่อมีการขายสินค้าหรือรับชำระราคาค่าบริการ

2.3.5 ภาษีซื้อ หมายถึง ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการ(ที่ต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม)ได้จ่ายให้กับผู้ขายสินค้าหรือผู้ให้บริการที่เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม เมื่อซื้อสินค้าหรือชำระค่าบริการเพื่อใช้ในการประกอบกิจการของตน ภาษีซื้อที่จะนำมาหักได้นี้ ได้คลุมไปถึงภาษีซื้อของสินค้าประเภททุนด้วย(ได้แก่ เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ซื้อมาใช้ในการผลิตหรือให้บริการ)

2.3.6 ภาษีมูลค่าเพิ่ม หมายถึง ภาษีที่กรมสรรพากรจัดเก็บ โดยจัดเก็บจากมูลค่าที่เพิ่มขึ้นของสินค้าหรือบริการในแต่ละขั้นตอน และผู้บริโภคเป็นผู้เสียภาษีคนสุดท้าย จึงเป็นภาษีที่จัดเก็บจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ

2.3.7 รายงานภาษี หมายถึง รายงานที่ผู้ประกอบการต้องจัดทำขึ้นเพื่อแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าและบริการที่เกิดขึ้นในแต่ละเดือน

2.4 สรุปสาระสำคัญ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัญหาของผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่า

คำเพิ่มในการใช้ซอฟต์แวร์บัญชีในการจัดทำรายงานภาษีและการบัญชี ในอำเภอเมือง จังหวัด เชียงราย ได้มีการศึกษาบทความต่างๆสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประไพ อารยะรังสฤษฎ์ (2541) : รองอธิบดีกรมสรรพากร ได้กล่าวไว้ใน สรรพากรสาส์น ปีที่ 45 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2541 เป็นบทความเกี่ยวกับ การออก ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 63) ซึ่งกล่าวว่า การทำรายงานด้วย คอมพิวเตอร์จะต้องทำบัญชีตามรูปแบบที่กำหนด เขาไม่เคยคิดมาก่อน เขาคิดแต่ว่าจะทำอะไรได้ กับงานของเขา ไม่คิดว่าจะมีการบังคับว่าต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ บังคับว่าแก้ไขโดยไร้ร่องรอยไม่ได้ เขาก็ว่าจะแก้ไขโดยให้มีร่องรอยหรือไม่ก็ได้ ก็ต้องพยายามชี้แจงอธิบายกันทีละปัญหา สัมมนา กันมากมายในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2538 และ ปี 2539 ทั้งปี ไปทั้งต่างจังหวัดและตามสมาคมต่างๆ^๓

ตามบทความนี้มีความเห็นว่าการที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนมูลค่าเพิ่มถูก กำหนดรูปแบบซอฟต์แวร์บัญชีที่ใช้ในการจัดทำรายงานภาษีและบัญชี ย่อมมีปัญหาเพราะไม่ได้ คาดการณ์มาก่อน กรมสรรพากรจึงต้องจัดสัมมนา ชี้แจงอธิบายปัญหาที่ผู้ประกอบการได้รับเพื่อแก้ไขปัญหานี้ๆ

อรวรรณ หันแม่นเทพอมร นักวิชาการภาษี : ได้กล่าวไว้ในสรรพากรสาส์น ปีที่ 45 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2541 ในหัวข้อเรื่อง การใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ในการจัดทำ รายงานภาษีและการบัญชี ว่า กรมสรรพากรเห็นว่า ขณะนี้ธุรกิจได้นำซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์มาใช้ในการ จัดทำรายงานภาษีและบัญชีอยู่แล้ว โดยไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาดูแลในการกำหนดมาตรฐาน ของซอฟต์แวร์เพื่อให้มีความน่าเชื่อถือได้ กรมสรรพากรเล็งเห็นว่า การบริหารจัดการจัดเก็บภาษี เพื่อ นำไปสู่การพัฒนาประเทศนั้นก็มาจากงบการเงินเหล่านั้น ซึ่งถ้าจะกำหนดคุณสมบัติของซอฟต์แวร์ ในการจัดทำรายงานภาษี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไปถึงระบบบัญชีด้วย ก็จะทำให้งบการเงินที่ยื่นเสียภาษี นั้นน่าเชื่อถือได้ในระดับหนึ่ง จึงได้มีการกำหนดคุณสมบัติของซอฟต์แวร์ในการจัดทำรายงานภาษี

จากบทความนี้มีความหมายว่า การที่กรมสรรพากรเข้ามากำหนดมาตรฐาน ซอฟต์แวร์บัญชีเพื่อการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรให้ได้ทั่วถึงอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการ กระทำที่ทำให้งบการเงินของผู้ประกอบการน่าเชื่อถือมากขึ้น ซึ่งในการปรับปรุงซอฟต์แวร์บัญชีที่ผู้

^๓ กุศลฤดี, ฉันทนา บทความเรื่องรองอธิบดีกรมสรรพากร นางสาวประไพ อารยะรังสฤษฎ์ สรรพากรสาส์น ปีที่ 45 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2541 : หน้า 7

ประกอบการใช้อุบัติให้ตรงตามมาตรฐานของกรมสรรพากร ย่อมมีปัญหาในการปฏิบัติ การศึกษา ปัญหาของผู้ประกอบการ ย่อมเป็นข้อมูลซึ่งจะเป็นแนวทางในการบริหารการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพได้

สมเดช โรจน์ศรีเสถียร นักบัญชี ได้กล่าวไว้ในหนังสือ การบัญชีธุรกิจเรียลเอสเตท พิมพ์ครั้งที่ 2 วันที่ 24 มกราคม 2538 หน้า 157 ในหัวข้อ สภาพปัญหาความล้มเหลวในการจัดทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์ ว่า โดยทั่วไปแล้ว ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการนำระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้กับระบบงานบัญชี คือ ขาดการควบคุมและการรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสม ขาดความเป็นมาตรฐานสากล และความผิดพลาดของข้อมูลที่จะป้อนเข้าสู่ระบบ หรือชุดคำสั่งงานที่จะป้อนข้อมูล

จากบทความนี้ หมายความว่า การนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในระบบงานบัญชีย่อมก่อปัญหาในหลายด้าน โดยเฉพาะการขาดการควบคุม และการรักษาความปลอดภัย และที่สำคัญซอฟต์แวร์ที่ใช้ต้องเป็นมาตรฐานสากล การศึกษาปัญหาในการใช้ซอฟต์แวร์ของผู้ประกอบการ ย่อมใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงมาตรฐานของซอฟต์แวร์บัญชีต่อไป

ผศ.สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ นักบัญชี ได้กล่าวไว้ในวารสารธรรมนิติ ฉบับเอกสารภาษีอากร ปีที่ 17 ฉบับที่ 195 ประจำเดือนธันวาคม 2540 ในหัวข้อเรื่อง บทบาทของข้อมูลทางการบัญชีกับการตัดสินใจของผู้บริหาร ว่า ผู้บริหารที่ดีและมีความเหมาะสมกับการบริหารธุรกิจในปัจจุบันนี้ จะต้องเป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ(Decision Making Process) และการใช้ข้อมูลทางการบัญชีที่เกี่ยวข้อง กับการตัดสินใจ (Relevant Accounting Information) ดังนั้น การนำเทคโนโลยีเข้ามาจัดการข้อมูลทางการบัญชี ย่อมจัดการข้อมูลทางบัญชีได้หลากหลายลักษณะตามความต้องการ

จากบทความนี้ หมายความว่า การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการข้อมูลทางบัญชี เป็นการช่วยผู้บริหารตัดสินใจเลือกทางเลือก ได้ดีขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีจะช่วยจัดข้อมูลทางบัญชีได้ในรูปแบบหลากหลาย ตามการใช้งานของผู้บริหาร การศึกษาปัญหาในการใช้ซอฟต์แวร์ของผู้ประกอบการ ย่อมใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงซอฟต์แวร์บัญชีให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริหารให้ดีขึ้นต่อไป

Laudon C, Kenneth, and Laudon P Jane^๑ อาจารย์มหาวิทยาลัย และที่ปรึกษาการ
จัดการระบบสารสนเทศ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Management Information System , fifth edition ใน
หัวข้อเรื่อง The Strategic Role of Information Systems ว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ธุรกิจ
มีความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยสามารถลดต้นทุนผลิต ส่งเสริมการจัดการในหน่วยธุรกิจ
ในทุกด้านให้ประสานกันได้ เช่น ตลาด ผลิต การเงิน การบัญชี โดยเฉพาะบัญชีที่มีรายการจำนวน
มากและมีลักษณะที่เป็นรูปแบบเดิมๆซ้ำกัน และเป็นงานในระดับปฏิบัติงาน ระบบสารสนเทศจะ
ช่วยให้ธุรกิจหรือองค์กร สามารถตอบคำถามของธุรกิจที่เกิดขึ้นได้รวดเร็ว ถูกต้อง และช่วยในการ
ตัดสินใจของผู้บริหารได้

จากบทความนี้ หมายความว่า การนำระบบสารสนเทศ มาใช้ในงานบัญชีที่
ลักษณะงานแบบซ้ำๆกัน มีรายการทางการค้าที่เกิดขึ้นจำนวนมาก มีปัญหาที่เกิดจากกระบวนการ
ธุรกิจในระดับปฏิบัติงานซ้ำๆกัน ช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจได้ถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้น เป็นการ
กล่าวถึงประโยชน์ของระบบสารสนเทศทางการบัญชี และเป็นเหตุผลหลักที่ผู้ประกอบการเลือกนำ
ระบบสารสนเทศมาใช้ในธุรกิจ การศึกษาถึงปัญหาที่ผู้ประกอบการในการใช้ซอฟต์แวร์บัญชีใน
การจัดทำรายงานภาษีและบัญชีภายใต้การควบคุมมาตรฐานซอฟต์แวร์ จะช่วยให้ผู้ประกอบการตัด
สินใจในการเลือกใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีได้ดีขึ้น และตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

---

^๑ Laudon C , Kenneth, and Laudon P, Jane. Management Information Systems , fifth edition ,
Prentice Hall , pp 36-38, 1998